

**KÉZENFOGVA
ALAPÍTVÁNY**

ÁLDOZATVÉDELMI PROTOKOLL

**a fogyatékos személyeket érintő
bármilyen abúzus megelőzésére és
kezelésére**

2017.

I. Bevezető

Ennek a protokollnak a célja, hogy a KézenFogva Alapítvány munkatársai vonatkozásában biztosítsa, hogy ezen személyek részéről a célcsoportot (fogyatékos felnőtteket és gyerekeket) semmilyen formában ne érjen bántalmazás, és ne legyenek kitéve veszélyeztető helyzetnek. Továbbá az a célja, hogy amennyiben mégis ezek gyanúja felmerül, az Alapítvány hatékony intézkedéseket tudjon tenni ezek feltárása és orvoslása érdekében. A szabályzat elsősorban a megelőzést, a feltárást, a veszélyeztető helyzetek azonosítását, és gyanú esetén az Alapítvány részéről a szükséges lépések megtételét tartalmazza.

A szabályzatban munkatárs alatt tágabb értelemben minden olyan személyt értünk, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el.

II. Küldetésünk, értékeink, elkötelezettségünk, elveink

Céljaink:

A KézenFogva Alapítvány 1993 óta dolgozik egy befogadó társadalomért, melyben a fogyatékos emberek képesek méltósággal élni napjaikat. A fogyatékos emberek közül is a leghátrányosabb helyzetben lévő értelmi fogyatékos és halmozottan sérült emberek ügyének támogatását választottuk feladatunk. A fogyatékos egyént környezetébe ágyazva érvük el közvetlenül és közvetetten, életének minden fázisában: a családon keresztül, a szakembereken át, az ellátásban résztvevő szervezeteken keresztül vagy a társadalom egészét megszólítva dolgozunk.

Küldetésünk:

A fogyatékos embereket a családokon, a szakembereken, a szolgáltató szervezeteken keresztül és a társadalom egészét megszólítva **képesé** tesszük arra, hogy **méltóságteljes** életet éljenek.

Alapértékeink:

- **Képesé tétel**

A képesé tétel olyan fejlődés és kiteljesedés, amely támogatja és segíti a fogyatékos embert, a szakembert, a családot és a szolgáltatót abban, hogy meglévő képességeinek és erőforrásainak fejlesztésén keresztül az életét, viselkedését, működését kezébe vegye, és egyre sikeresebben irányítsa.

- **Emberi méltóság**

Minden egyes embert, így a fogyatékos embert is, megillet egy rang, elismerés, megbecsülés: az emberi méltóság, amely alapján mindenki értékesnek, megbecsültnek és elfogadottnak érezheti magát a társadalom egészében és kisebb közösségeiben.

- **Partnerség**

A legjobb megoldásokat akkor tudjuk megtalálni, ha másokkal együttműködünk. A különböző nézőpontok együttléte, együtttervezése, cselekvése és értékelése segíti elő az optimális megoldások megszületését.

A célcsoportunk tagjai több okból is a sérülékeny csoportba tartoznak: fogyatékos emberek – gyermekek és felnőttek egyaránt (sérülékeny felnőttek).

A fogyatékoság fogalma: az ENSZ Fogyatékosággal élő Személyek Jogairól szóló Egyezményének (2006.) megfelelően A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Törvény 2013-as módosítása (2013. évi LXII. törvény) kibővítette a fogyatékoság fogalom meghatározását: „1. § A törvény alkalmazásában a

fogyatékos személy fogalma megváltozott: "az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja;".

A gyermek fogalma: bármely 18 év alatti személy.

A sérülékeny felnőtt fogalma: olyan 18. életévüket betöltött személyek, akik a fogyatékoságuk, életkoruk, élethelyzetük vagy betegségük okán nem képesek gondoskodni önmagukról, vagy megvédeni önmagukat őket érő jelentős sérelem, kihasználás, durva bánásmód vagy elhanyagolás esetén.

A fogyatékos emberek (gyermekek és felnőttek egyaránt) a társadalom legsérülékenyebb csoportjai közé tartoznak, és mindennemű veszélyeztetettségnek, abúzusnak jobban ki vannak téve, mint ép társaik.

A KézenFogva Alapítvány elkötelezett a fogyatékos emberek jóllétének biztosítása, és védelme mellett, amely azt jelenti, hogy minden eszközzel védjük jogainkat, hogy biztonságban, mindennemű veszélyeztetettségtől, bántalmazástól, kihasználástól és elhanyagoltságtól mentesen élhessenek.

Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy működésünket és a célcsoportunk számára nyújtott szolgáltatásainkat a jelen szabályzatban foglaltak alapján végezzük.

A jelen szabályzat hatálya:

A szabályzat hatálya kiterjed minden olyan személyre, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el.

A KézenFogva Alapítvány a vele együttműködő szervezetekkel, partnereivel is a jelen szabályzatban lefektetett alapelveknek és szabályoknak megfelelően működik együtt.

A szabályzatban lefektetett alapelvek:

- Minden fogyatékos személyt (gyermekeket és felnőtteket egyaránt) megilleti az a jog, hogy biztonságban, mindennemű veszélyeztetettségtől, bántalmazástól, kihasználástól és elhanyagoltságtól mentesen élhessenek.
- A KézenFogva Alapítvány elkötelezett a Fogyatékosokkal élő Személyek Jogairól szóló ENSZ Egyezményben foglaltak előmozdítása, és Fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény rendelkezéseinek maradéktalan érvényesítése mellett.
- Az Alapítvány, mint szervezet, biztosítja azon fogyatékos személyek (gyermekek és felnőttek) védelmét az abúzussal szemben, akik az Alapítvánnyal közvetlen kapcsolatban állnak, vagy az Alapítvány működésének vagy szolgáltatásainak közvetlen hatókörébe tartoznak.
- A fogyatékos emberek (gyerekek és felnőttek) áldozattá válásának megelőzését, védelmét a bántalmazással, erőszakkal, zaklatással, visszaélésekkel szemben mindenkinek kötelessége munkája során biztosítani. Így minden olyan személy, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el, szerepet vállal ennek megelőzésében, az erre utaló jelek észlelésében, és ezek jelentésében. Az Alapítvány biztosítja munkatársai, együttműködő partnerei számára az ezzel kapcsolatos felkészülést.
- A KézenFogva Alapítvány felelősséget vállal arra, hogy a vele együttműködő szervezetekkel, partnereivel kapcsolatban is képviseli a fogyatékos emberek (gyermekek és felnőttek) jogai érvényesítésének és védelmének elveit, és segíti őket ezek betartásában.

- Az Alapítvány minden döntése és tevékenysége átlátható, és mindegyiket az vezérli, hogy a fogyatékos gyerekek mindenk felett álló érdeke érvényesüljön, a fogyatékos személyek esetében pedig a támogatott döntéshozatal elvének érvényesülése mellett a fogyatékos személy legjobb érdekét vegyék figyelembe.
- Minden esetben biztosítani kell a fogyatékos személyek (felnőttek és gyermekek számára egyaránt), hogy jogaikat olyan módon gyakorolhassák, amely figyelembe veszi az önálló véleményalkotásra való képességüket.
- A gyermekek esetében a gyermekközpontú szemléletnek kell érvényesülnie a gyermek életkorának, érettségének, valamint véleményének, szükségleteinek és aggályainak megfelelő figyelembevételével. A gyermeket és adott esetben a szülői felügyeleti jogot gyakorló személyt vagy a gyermek más törvényes képviselőjét tájékoztatni kell azokról az intézkedésekről vagy jogokról, amelyek középpontjában kifejezetten a gyermek áll.
- A Kézenfogva Alapítvány elkötelezi magát amellet, hogy különös figyelmet fordít a vele kapcsolatban álló fogyatékos felnőttek és gyermekek értési vagy közlési nehézségeire, minden esetben figyelembe veszi az érintettek információ közlési képességének korlátozottságát.
- A Kézenfogva Alapítvány megfelelő intézkedéseket hoz annak érdekében, hogy segítse a fogyatékos személyeket abban, hogy az első kapcsolatfelvételtől kezdve mindent megértsenek és megértessék magukat.
- Zéró tolerancia: az Alapítvány elítéli és elfogadhatatlannak tartja a fogyatékos emberekkel (gyerekekkel és felnőttekkel) szembeni bántalmazás, erőszak, zaklatás, visszaélés minden formáját. Munkánk során biztonságos környezet és közösség létrehozására törekszünk, és nem létesítünk szakmai kapcsolatot, illetve a már fennálló szakmai kapcsolatot azonnal megszüntetjük a megfelelő eljárások megindításával egy időben az olyan személyekkel, akik veszélyt jelentenének bármilyen módon a fogyatékos emberekre nézve.
- A fogyatékos emberek jogainak megsértésével kapcsolatosan az Alapítványhoz beérkező minden panaszt, gyanút és jelentést megvizsgálunk, és a hatáskörünkbe tartozó intézkedési lehetőségek keretei között megtesszük a megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy támogassuk azokat, akik a legkevésbé tudják magukat megvédeni. Az intézkedéseinket átláthatóan és pontosan kommunikáljuk az érintettek felé.
- A munkaerő kiválasztási folyamataink is hozzájárulnak a fogyatékos emberek védelmének biztosításához.
- A fogyatékos személyek személyes adataira, körülményeire, ügyeire vonatkozóan titoktartási kötelezettség terhel minden olyan személyt, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el. Ennek értelmében az Alapítvánnyal kapcsolatban álló fogyatékos emberek személyes adatai nem adhatóak ki harmadik személy részére. Ez alól kivételt képez az érintett kifejezett írásbeli hozzájárulása illetve a jogszabályban előírt módon hatóság részére történő kötelező adatszolgáltatás.
- A Kézenfogva Alapítvány hazai és nemzetközi szervezetekkel működik együtt a fogyatékos emberek javát szolgálva. Együttműködéseinkben megosztjuk egymással a fogyatékos emberek jogainak védelmét célzó jó gyakorlatokat.

III. Az abúzus fogalma, fajtái és jelei

A KézenFogva Alapítvány elítéli és elfogadhatatlannak tartja a fogyatékos emberekkel (gyerekekkel és felnőttekkel) szembeni bántalmazás, erőszak, zaklatás, visszaélés minden formáját.

Az ENSZ Egészségügyi Világszervezetének (World Health Organization –WHO) meghatározása szerint a gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, amely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi, egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.

A Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft. "Fogyatékoság és abúzus Útmutató szolgáltatók számára (2015.) című kiadványa (<http://fszk.hu/wp-content/uploads/2015/06/Fogyat%C3%A9koss%C3%A1g-%C3%A9s-ab%C3%BAzus-%C3%BAtmutat%C3%B3.pdf> - letöltés ideje:2017 08. 02.) az alábbiak szerint határozza meg az abúzus fogalmát, fajtáit, azok ismérveit és jeleit:

"Az „**abúzus**” gyűjtőfogalom, magában foglalja a fogyatékos személyekkel szemben történő erőszak és visszaélés minden formáját, amely következtében az érintett fizikai, szellemi vagy érzelmi sérülést, vagy gazdasági hátrányt szenved.” (13. oldal)

"Az abúzus visszaélést, bántalmazást jelent, amely során az abúzust elkövető személy visszaél a hatalmával, pozíciójával, adott esetben a mentális képességeivel is. Ez utóbbi jellemzően olyan fogyatékosággal élő személy kárára történik, akinek nincs belátása arra vonatkozóan, hogy ami történik vele, vagy amibe a belátás hiánya miatt beleegyezik, az abúzusnak minősül. Az abúzus lehet fizikai, szexuális, érzelmi vagy pénzügyi. Az abúzus történhet otthon, intézményben vagy nyilvános helyen." (4. oldal)

"**Fizikai abúzus**: szándékos fájdalom vagy sérülés okozása, mint például:

- ütés, ütögetés, rúgás, csipkedés;
- pofozkodás, keményen megfogni, megszorítani valakit;
- túl sok, túl kevés vagy rossz gyógyszer adagolása stb.

Szexuális abúzus: ennél a bántalmazási formánál beszélhetünk közösülésen és nem közösülésen alapuló abúzusról. A nem közösülésen alapuló abúzus körébe sorolható például a csók, simogatás, intim testrészek érintése, pornográf tartalmak közös nézése, szexuális tartalmú beszélgetések, megjegyzések (pl. viccek, történetek) elmondása, mesélése az érintetteknek.

Érzelmi abúzus: olyan viselkedés, ami megfosztja az egyént a méltóságától és rombolja önértékelését. Gyakran előfordulhat például:

- lelki terror alkalmazása, csúfolás, megalázás;
- az érintett személy figyelmen kívül hagyása, vagy kiközösítése egy közösségen belül;
- fenyegetés arra vonatkozóan, hogy például elveszik a jövedelmét, ellátását, gyógyszereit, kezelését, segédeszközét (pl. kerekesszéket vagy kommunikációs eszközét); megkárosítják vagy elveszik a személyes tulajdonát vagy bántják pl.: a háziállatát vagy bármit, amihez erősen kötődik; vagy intézetbe küldik.

Pénzügyi abúzus: egy másik ember pénzügyeinek engedély nélküli szabályozása, korlátozása, mint például:

- az alapvető szükségletek kielégítésére (étkezés, öltözködés, gyógyszerek, utazás) szánt pénz visszatartása;

- az érintett pénzének engedély nélküli használata (ez gyakran bűncselekménynek számít úgymint pl.: lopás, csalás és hamisítás);
- anyagi juttatásoktól, segélyektől való megfosztás;
- az érintett pénzének eljátszása, vagy alkoholra, kábítószerre költése stb.;
- a munkába járás vagy munkavállalás megakadályozása.

Elhanyagolás: olyan tevékenység/cselekedet – illetve annak hiánya -, amikor a gondozók – családtagok és/vagy fizetett segítők - nem látják el a fogyatékossgal élő személy fizikai, egészségügyi, higiéniai, oktatási, nevelési, stb. szükségleteit. Az elhanyagolásba beletartozhat például:

- ha nem adnak valakinek elegendő ételt vagy italt;
  - ha nem biztosítanak megfelelő felügyeletet számára;
  - ha nem biztosítanak elég fűtést vagy elektromos áramot;
  - ha nem biztosítják a megfelelő személyes gondoskodást;
  - ha visszatartják, nem adják oda a gondozott szemüvegét, hallókészülékét vagy protézisét stb.;
  - ha az érintett személy egészségügyi problémáit kezeletlenül hagyják; mint például amikor bőrproblémáinak vagy felfekvéseinek kialakulását nem veszik figyelembe.
- Elhanyagolás alatt értjük azt is, ha valaki nem akadályozza meg a visszaélést, bántalmazást!” (5-7. oldal)

Gyermekek esetében a fentiek kiegészítésére az alábbi definíciókat tartjuk irányadónak:

A WHO megfogalmazása alapján **„szexuális bántalmazás** körébe tartozik minden olyan cselekmény, amelynek során valamely szexuális aktivitásba bevonnak egy gyermeket, ha a gyermek életkoránál, fejlettségénél fogva nem tekinthető felkészültnek, érettnak erre, illetve ha ez a magatartás ellenkezik az adott ország törvényeivel, az elfogadott társadalmi normákkal. A szexuális visszaélés megvalósulhat gyermek és felnőtt, gyermek és gyermek között, ha a gyermek kora és fejlettsége alapján feltételezhetően bizalmi vagy hatalmi viszonyban van a bántalmazottal, és e cselekmény az elkövető igényeinek kielégítésére irányul”.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma szakmai irányelve az egészségügyi ellátók feladatairól gyermekek bántalmazásának, elhanyagolásának gyanúja esetén (2016.05.31.) dokumentum megfogalmazásai alapján:

„Érzelmi bántalmazás: a gyermek érzelmeivel való tartós vagy rendszeres visszaélés, a gyermekekben az értéktelenség, a szeretetlenség, a nem kívántság, a hasznavehetetlenség érzésének keltése, amely önértékelési zavarokhoz, kötődési nehézségekhez vezethet. Az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztása (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó iskolai követelmények), félelemérzet vagy szorongás keltése, megszegyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Ide tartozik a bántalmazással, erőszakkal való rendszeres fenyegetés is, amikor az erőszakcselekmény ténylegesen nem következik be, de a gyermeket félelemben, rettegésben tartja (pl. a gyermek játékanak, tulajdonának tönkretétele, izolálás, bezárás, társas kapcsolataitól való megfosztás). Az érzelmi bántalmazás súlyos formája, amikor a gyermek tanúja más, gyakran édesanyja bántalmazásának. Ide tartozik a különélő szülővel való kapcsolattartás akadályozása, tiltása, valamint a másik szülő ellen történő nevelés is. Az érzelmi bántalmazás (abúzus) rendszerint a gyermekkel szembeni rossz bánásmód más formáival együtt fordul elő, de önállóan is megjelenhet.”

„Érzelmi elhanyagolás: az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése.”

Az abúzus számos formájának látható jelei vannak, melyeknek okát mindenképpen tisztázni szükséges.

„ Fizikai jelek lehetnek:

- megmagyarázatlan sérülések, fájdalom vagy zúzódás; és az ezzel kapcsolatba hozható megkésett orvosi segítségkérés;
- peccétes, elszakadt vagy hiányzó ruházat;
- gyógyszer alul- vagy túladagolása miatt kialakult mellékhatások, melynek oka az lehet, hogy az illető saját magát próbálta kezelni;
- a szexuális viselkedésben bekövetkezett változás;
- megmagyarázatlan terhesség;
- nemi úton terjedő betegség;
- jelentős súlycsökkenés vagy súlygyarapodás.”

Viselkedésbeli jelek lehetnek:

- szélsőséges viselkedés, hangulatváltozás például túlzott aktivitás vagy visszahúzódás;
- depresszió;
- alvászavarok;
- evészavarok;
- regresszió;
- váratlan, intenzív sírás;
- önmagához képest alacsony önértékelés;
- autoagresszív (önsértő) viselkedés;
- szokatlan félelem egy bizonyos embertől;
- félelem attól, hogy a hatóságok vagy mások beavatkoznak a fennálló helyzetbe és ez negatív hatással lesz a sértettre (pl. ha kiderül az abúzus, a sértettet (másik) intézménybe viszik stb.);
- adott körülmények vagy helyek, környezet elkerülése.”

(Forrás: 9-10. oldal - A Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhatalmi Nonprofit Kft.

„Fogyatékos és abúzus Utmutató szolgáltatók számára (2015.) című kiadványa

(<http://fszk.hu/wp-content/uploads/2015/06/Fogyat%C3%A9koss%C3%A1g-%C3%A9s-ab%C3%BAzus-%C3%BAtmutat%C3%B3.pdf> - letöltés ideje: 2017 08. 02.)

Az abúzus fogalmával, fajtáival, és jeleivel mindenkinek tisztában kell lennie, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el. Az Alapítvány ezen ismeretek megszerzését megfelelő felkészítéssel segíti elő. A felkészítés szakemberek (pl. pszichológus, jogász) bevonásával történik, és a felkészítés anyaga a munkatársak részére elérhetővé válik.

IV. Kockázatkezelés, felelőségek

Az Alapítvány működési területeinek kockázatelemzése után meghatároztuk azokat az intézkedéseket, amelyeket meghozunk a fogyatékos emberek védelme érdekében, és kijelöltük ezek felelőseit is.

A jelen szabályzat hatálya minden egyes működési területünkre kiterjed. A protokoll elfogadásától kezdve minden programunk elfogadott működési rendjének részévé válik és kötelező erővel bír.

Általános felelősségi körök:

Az Alapítvány bármely programjával kapcsolatban álló fogyatékos ember (gyerekek és felnőttek) biztonságának fenntartása minden munkatárs feladata. Így minden olyan személynek, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el, tisztában kell lennie ezzel kapcsolatos szerepével és kötelezettségeivel, és köteles annak megfelelően eljárni.

Jelen protokoll keretei között az Alapítvány biztosítja azon fogyatékos személyek (gyermekek és felnőttek) védelmét az áldozattá válással szemben, akik az Alapítvánnyal közvetlen kapcsolatban állnak, vagy az Alapítvány működésének vagy szolgáltatásainak közvetlen hatókörébe tartoznak. A szabályzatot az Alapítvány kuratóriuma hagyja jóvá, és szükség esetén felülvizsgálja. Az Alapítvány kuratóriuma nyomon követi a szabályzatban foglaltak érvényesülését, és a hatáskörébe tartozó intézkedéseket tesz.

Az ügyvezető felel a szabályzatban foglaltak megvalósulásáért.

Az **ügyvezető** az a **kijelölt személy**, aki abúzus gyanúja esetén a jelen protokollban foglalt intézkedésekért felel, az intézkedések megvalósítását koordinálja, a szervezeten belül és a külső hatóságok felé az intézkedéseket megteszi.

Az ügyvezető felelősségi köre:

- jelen protokoll bevezetése, a megvalósulás nyomon követése, ellenőrzése és a szabályzat alapján történt szakmai beavatkozások, intézkedések értékelése;
- annak biztosítása, hogy minden olyan személy, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el, tisztában legyen a jelen szabályzatban foglalt felelősségi körével, és az ehhez szükséges felkészítést és információkat megkapja;
- annak biztosítása, hogy minden olyan személy, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el, aláírja a jelen protokollban foglalt Magatartási Szabályzatot;
- a biztonsági elemeket tartalmazó munkaerő-kiválasztási folyamathoz, az adatvédelemhez, és a személyhez fűződő jogok védelméhez kötődő szabályok bevezetése, és működtetése;
- partnerekkel való együttműködés a jelen szabályzat alapelveinek betartásával;
- a társadalmi tudatosság növelése a fogyatékos emberek védelmével kapcsolatban.

Az ügyvezető és a munkacsoportok/projektek/szakterületek vezetői szakmai munkájuk mellett a következő feladatokat is ellátják:

- Fogadják és kezelik a fogyatékos emberek védelmével kapcsolatos információkat, bejelentéseket, amelyek származhatnak bárkitől, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el, az Alapítvány ügyfeleitől, vagy azok családtagjaitól.
- Az abúzus fennállásával kapcsolatos mindennemű gyanút komolyan véve hozzák meg az ezzel kapcsolatos megfelelő intézkedéseket.
- A hozzájuk beérkezett információt/bejelentést alaposan megvizsgálják, és ha szükséges további információkat gyűjtenek a helyzet mélyebb tisztázása érdekében.
- A hozzájuk fordulókat tanácsal és információval látják el a fogyatékos emberek védelmével kapcsolatban.
- **A jogsértés alapos gyanúja esetén megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a sérelmet szenvedett fél a nyitva álló jogorvoslati lehetőségekhez hozzáférjen:**

A **jogi kezelésmód** szempontjából mindig szükséges a hátrányt okozó konkrét cselekmény – jogsértés - azonosítása annak érdekében, hogy a sérelmezett magatartás orvoslására mely jogterület (büntetőjog, polgári jog, alapvető jogok sérelme stb.) szerinti eljárásban kerülhet sor.

A jogi kezelésmódokat az alábbiak szerint foglaljuk össze Gazsi Adrienn (2015) A fogyatékos emberek sérelmére elkövetett fizikai és egyéb módon okozott sérelmek esetén,

továbbá abúzus, vagy mulasztással megvalósuló sérelem-okozás esetén nyitva álló jogorvoslati fórumok elemző bemutatása c. tanulmánya¹ alapján.

Az abúzus esetkörébe (a hazai jogi terminológiának megfelelően) az alábbi jogsértések tartozhatnak:

- **bűncselekményi tényállások** körén belül különösen az élet, a testi épség és az egészség elleni, az emberi szabadság elleni, a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni, az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni, a család elleni bűncselekmények
A jelenleg hatályos 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről XIX. fejezete a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (Szexuális kényszerítés, Szexuális erőszak, Szexuális visszaélés, Vérfertőzés, Kerítés, Prostitúció elősegítése, Gyermekprostitúció kihasználása, Gyermekpornográfia, Szeméremsértés)
- **egyenlő bánásmód követelményének sérelme** (diszkrimináció, zaklatás stb.)
- **alapvető jogokkal kapcsolatos visszaállások** (pl.: emberi méltósághoz való jog Alaptörvény II. cikk)
- **személyhez fűződő jogok sérelme** (különösen az élet, a testi épség és az egészség megsértése, a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése, a személy hátrányos megkülönböztetése)
- mivel a Gyvt. zéró toleranciát határoz meg a gyerekekkel szembeni rossz bánásmód valamennyi formájával szemben, ezért jogsértésnek számít minden olyan veszélyeztető magatartás, ami a gyerek egészséges fejlődését sérti, hátrányt okoz vagy károsan befolyásolja. ha a bántalmazás/veszélyeztetés nem is éri el azt a szintet, hogy a fenti jogszabályok bármelyike alkalmazható legyen, a Gyvt. szerinti jelzési kötelezettség fennáll, és szükséges is, hogy a gyermekvédelmi rendszeren belüli szükséges lépések megtörténjenek

Az abúzus illetve bűncselekmény gyanúja esetén **nyitva álló jogorvoslati, áldozatsegítést biztosító lehetőségek, panasztételi fórumok:**

- **Büntetőeljárás kezdeményezése**, - büntetendő cselekmény gyanúja esetén
A büntetendő cselekmény gyanúja esetén a büntetőeljárás megindítását eredményező okok közül a leggyakoribb a feljelentés, amely az azt előterjesztő részéről nem más, mint a büntetőjogi igény tárgyában szerzett ismereteinek a hatósággal (pl. rendőrséggel) történő közlése.
- **Egyenlő Bánásmód Hatóság** (<http://www.egyenlobanasmod.hu>) eljárásának kezdeményezése - hátrányos megkülönböztetés, zaklatás, megtorlás esetén.
- **Alapvető Jogok Biztosa Hivatalánál** (<http://www.ajbh.hu/>) eljárás kezdeményezése alapvető jogok sérelme vagy azok közvetlen veszélye esetén.
- **Áldozatvédelmi, áldozatsegítő szolgáltatások kezdeményezése** - bűncselekmény elszenvedése, illetve a bűncselekmény közvetlen következményeként testi, lelki, érzelmi vagy akár vagyoni kár elszenvedése esetén.
- **Polgári peres eljárás kezdeményezése:** A személyiségi jogok a Polgári Törvénykönyv védelme alatt állnak. Polgári jogi vonatkozásban az élet, a testi épség és az egészség megsértése; a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése; valamint a személy hátrányos megkülönböztetése (stb.) esetén. A személyiségi jogokat személyesen lehet érvényesíteni. A korlátozottan cselekvőképes kiskorú és a cselekvőképességében részlegesen korlátozott személy önállóan felléphet személyiségi jogai védelmében, ugyanakkor a cselekvőképtelen személy személyiségi jogainak védelmében törvényes képviselője léphet fel.
- **Panasz, közérdekű bejelentés tétele:** Panasszal és közérdekű bejelentéssel bárki fordulhat a panasszal vagy a közérdekű bejelentéssel összefüggő tárgykörben eljárásra jogosult szervhez. A szóbeli közérdekű bejelentést az eljárásra jogosult szerv írásba foglalja és a közérdekű bejelentő számára másodpéldányban átadja.

¹ <http://fszk.hu/wp-content/uploads/2015/06/Seg%C3%A9danyag-a-Fogyat%C3%A9koss%C3%A1g-%C3%A9s-ab%C3%BAzus-c.-%C3%BAtmutat%C3%B3hoz.pdf>

- **Integrált jogvédelmi szolgálat:** gondoskodik a betegek, ellátottak és gyermekek törvényben meghatározott jogainak érvényesüléséről, védelméről, ellátja a jogvédelmi képviselők (betegjogi, ellátottjogi, gyermekjogi) foglalkoztatásával összefüggő feladatokat, működteti a jogvédelmi képviselők hálózatát, irányítja, szervezi és ellenőrzi a jogvédelmi képviselők szakmai munkáját.
- **Gyermek veszélyeztetésének jelzése az illetékes gyermekvédelmi szervek felé.** Ebben irányadónak tekintjük A gyermekvédelmi észlelő és jelzőrendszer működésére vonatkozó szakmai szabályzó dokumentumban (Emberi Erőforrások Minisztériuma, 2017. augusztus 22.) foglaltakat.²
- A fogyatékos emberek védelmével kapcsolatos általános, alapvető kérdéseket a team üléseken megvitatják. Konkrét esetekről az esetkezelés sajátosságának és státuszának megfelelően kapnak az Alapítvány munkatársai tényszerű tájékoztatást, és lehetőséget kérdések feltételére, jó gyakorlatok megosztására.

Minden olyan személy, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el, köteles:

- támogatóan és aktívan részt venni a fogyatékos emberek jogainak védelmében;
- ismerni a jelen protokollban rögzített kötelezettségeit, ennek érdekében részt venni az Alapítvány által nyújtott felkészítésen;
- ismerni és érteni az Alapítvány jelen szabályzatát, és a munkáját annak betartásával végezni;
- az elvárható gondosság alapelvét alkalmazva végezni a munkáját;
- megérteni és aláírni a jelen protokollban foglalt Magatartási Szabályzatot;
- abúzzsal vagy annak gyanújával kapcsolatban jelen szabályzatot követve cselekedni;
- abúzus vagy annak gyanúja esetén – annak megfelelően, hogy a panasz szerint ki a feltételezett bántalmazó – az alábbi jelzéseket, intézkedéseket megtenni:
  - Ha fogyatékos személy jelzi, hogy külső fél részéről (nem az Alapítvány munkatársai részéről) abúzus érte, segít abban, hogy panaszával milyen fórumokhoz fordulhat (jogsegély szolgálatok, áldozatvédelmi szervek, hatóságok stb.)
  - Az Alapítvány fogyatékos ügyfelei/kezdvezményezettjei számára lefektetünk egy panaszvédelmi protokollt, amely tartalmazza, hogy hogyan tudja az Alapítvány ügyvezetője felé jelezni, ha úgy érzi, hogy őt az Alapítvány bármely munkatársa bármilyen módon bántalmazta. Biztosítjuk, hogy a panaszvédelmi protokoll az ügyfeleink számára elérhető legyen a kommunikációs szükségletük szerint. Az Alapítvány munkatársának feladata, hogy tájékoztassa a fogyatékos személyt ezen lehetőségről, illetve amennyiben az panasszal kíván élni, akkor előmozdítsa ennek megtételét.
  - Amennyiben bármilyen abúzus gyanúját észleli, akkor az eset tisztázása érdekében annak a munkatársnak a bevonásával, aki részéről a kérdéses magatartás felmerült, jelzi az esetet az ügyvezető felé annak érdekében, hogy az eset körülményeit feltárja. Ilyen esetben a sérelmet szenvedett fogyatékos személyt (gyereket is) bevonja az eset tisztázásába.
- az abúzust vagy annak gyanúját minden esetben a szabályzatban leírt módon dokumentálni;
- a fogyatékos emberek jogait tiszteletben tartani, és a fogyatékos emberekkel minden tevékenysége során úgy bánni, hogy a méltóságuk soha ne sérüljön.

² forrás: <http://www.kormany.hu>

V. Biztonsági elemek a munkaerő kiválasztásának folyamatában

A munkaerő kiválasztási folyamat az új munkavállalók, önkéntesek, gyakornokok felvételére vonatkozik, illetve olyan új külső szakértők vagy szaktanácsadók bevonására, akik bármilyen szerződés (megbízási vagy vállalkozói) keretében a kiválasztási folyamatot követően az Alapítványnak dolgoznak.

A biztonsági elemeket tartalmazó munkaerő kiválasztási folyamat lényege annak biztosítása, hogy csak olyan személyek dolgozhassanak az Alapítvány számára, akik elkötelezettek az értékeink és a fogyatékos emberek védelme mellett.

A kiválasztási folyamat eltérő abban az esetben, ha az üres pozíció betöltésére már van olyan jelöltünk, akivel régóta fennálló, és kölcsönös bizalomra épülő munkakapcsolatunk van (jellemzően projektek megvalósítása esetében - időről-időre - bevonunk külső szakértőket/szaktanácsadókat egy adott időre), illetve abban az esetben, ha az üres pozíció nyilvánosan meg kell hirdetnünk új, ismeretlen jelöltek jelentkezését várva. Ennek eldöntése az ügyvezető felelősségi körébe tartozik.

A jól ismert és megbízható jelöltek esetében nem kérünk arról szóló igazolást, vagy referenciát, amely bizonyítja a fogyatékos emberek védelme iránti elkötelezettségüket, de ezeknek a jelölteknek is alá kell írniuk a jelen protokollban foglalt Magatartási Szabályzatot a szerződésük aláírásával egyidejűleg.

Ha az üres pozíciót nyilvánosan meghirdetjük új, ismeretlen jelöltek jelentkezését várva, ez csak a következő szabályok és intézkedések betartásával lehetséges:

- A jelöltek önéletrajzait és motivációs leveleit az ügyvezető és a releváns munkacsoport/projekt/szakterület vezető értékeli, és kiválasztják azokat, akik szakmai szempontból megfelelőek lehetnek a pozícióra (8-10 személy). Ezeket a jelölteket behívják az első személyes interjúra.
- Az első személyes interjún a jelölteknek kérdéseket tesznek fel a fogyatékos emberekkel kapcsolatos munkatapasztalatukat és a védelmükkel kapcsolatos elkötelezettségüket illetően.
- Az interjú során a jelölteket megkérlik, hogy adjanak meg legalább 2 referencia személyt, akik igazolni tudják, hogy alkalmasak a fogyatékos emberekkel kapcsolatos munkavégzésre. Családtagok vagy barátok nem fogadhatóak el referencia személyként.
- Az első személyes interjút követően az ügyvezető és a releváns munkacsoport/projekt/szakterület vezető kiválasztják azokat a jelölteket (3-5 személy), akik részt vehetnek a második személyes interjún. Ennek megtartása előtt leellenőrzik a jelöltek képesítését és felveszik az általuk megadott referencia személyekkel a kapcsolatot. Azokat a jelölteket, akik ezen a szűrőn sikeresen átmennek, behívják az interjúra.
- A második személyes interjút követően az ügyvezető és a releváns munkacsoport/projekt/szakterület vezető felállítják a legjobb 3 jelölt rangsorát, és felajánlják a pozíció betöltését a legjobb jelöltnek. Az ajánlatot elfogadó jelölt a szerződése aláírásával egyidejűleg aláírja a jelen protokollban foglalt Magatartási Szabályzatot is, amelyben nyilatkozik arról, hogy:
  - hogy nem áll foglalkozástól jogerősen eltiltás hatálya alatt
  - nyilatkozik, hogy bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztés büntetésre nem ítélték
  - nem áll közügyektől eltiltás hatálya alatt.

Az új munkatársak nem kezdhetik meg addig a tevékenységüket az Alapítványnál, amíg meg nem ismerték és értették a jelen szabályzatot, a benne leírt szerepüket és kötelezettségeiket, és alá

nem írták a benne foglalt Magatartási Szabályzatot. Minden új munkatárs megkapja a megfelelő felkészítést annak érdekében, hogy ezeket teljesen magáévá tudja tenni.

VI. Magatartási Szabályzat

A KézenFogva Alapítvány elkötelezett egy olyan munkakörnyezet kialakítása és fenntartása mellett, amely az alapértékeit jól tükrözi és a fogyatékos emberek védelmét szolgálja. Minden olyan személy, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el, köteles az Alapítvány ügyfeleit/kedvezményezettjeit (fogyatékos gyerekeket és felnőtteket egyaránt) méltóságuk és egyenlőségük tiszteletben tartásával, a legmagasabb szakmai és etikai normák betartásával kezelni.

Ezért minden olyan személy, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el, köteles:

1. minden ember méltóságát tisztelni, és a diszkrimináció, zaklatás, abúzus, elhanyagolás vagy kihasználás bármely formáját kerülve bánni embertársaival;
2. megtenni minden tőle elvárható embertársai védelme érdekében, és olyan környezet kialakítására és fenntartására törekedni, amely az abúzus és kihasználás bármely formájának létrejöttét megakadályozza;
3. munkáját tiszta szakmai határok és a helyes viselkedési normák betartásával végezni;
4. az Alapítvány ügyfeleit/kedvezményezettjeit a panasztétel jogairól tájékoztatni, és az általuk igénybe vett szolgáltatásokkal kapcsolatos panasz bejelentés módjáról felvilágosítani;
5. a támogatott döntéshozatal elvének messzemenő figyelembevételével bevonni a fogyatékos embereket (gyerekeket és felnőtteket egyaránt) azokba a döntésekbe, amelyek közvetlen hatással vannak rájuk;
6. az Alapítvány ügyfeleit/kedvezményezettjeit érintő bármely, a protokoll által érintett területeken jogsértés, veszélyeztetés, abúzus gyanúját a közvetlen felettesének és az ügyvezetőnek megfelelően dokumentálva jelenteni. Az Alapítvány keretein belül az ügyvezető kezeli a bejelentéseket, (az érintett szereplők bevonásával) kivizsgálja azokat, és azonosítja, hogy szükséges-e a jogorvoslati lépések megtétele (fegyelmi eljárás kezdeményezése, feljelentés, eljárás kezdeményezése más panasztételi fórum előtt);
7. a személyes adatokat bizalmasan kezelni a Magyarországon érvényben lévő adatkezelési előírásoknak megfelelően;
8. az Alapítvány ügyfeleinek/kedvezményezettjeinek személyiségi jogait tiszteletben tartani;
9. az Alapítvány ügyfeleitől/kedvezményezettjeitől (gyerekek esetében a szülőktől/gondviselőktől és gondnokság alatt álló személy esetében a gondnoktól is) mindig engedélyt kérni mielőtt róluk képmást, hangfelvételt vagy videó felvételt készít. A nemleges választ tiszteletben kell tartani;
10. biztosítani, hogy az Alapítvány ügyfeleiről/kedvezményezettjeiről készült képmás, hangfelvétel vagy videó felvétel nem sérti az érintettek méltóságát vagy személyiségi jogait;
11. a Magatartási Szabályzatban foglaltakat betartani;
12. munkája során az elvárható gondosság elvét alkalmazni azokban a kérdésekben, amelyeket az áldozatvédelmi protokoll, és a Magatartási Szabályzat nem tartalmaz.

Ugyanezen személyek számára tilos:

1. büntetendőnek minősülő szexuális vagy jó erkölcsbe ütköző kapcsolatot létesíteni alapítványi ügyféllel (különös tekintettel a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni, az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekményekre, zaklatásra stb.)

- Szigorúan tilos kiskorúval (gyermekkel) bármely, abúzus esetkörébe tartozó magatartás tanúsítása. A gyermek korát illető tévedés nem jelent felmentést;
2. az Alapítvány bármely programjában részt vevő fogyatékos gyermektől, felnőttől illetőleg az alapítvány ügyfeleitől bármilyen ellenszolgáltatás (pénz, munka, áru, szolgáltatás) fejében bármilyen szexuális ellenszolgáltatást kérni vagy feljűk ilyet vállalni;
  3. ügyfélkapcsolat során, vagy bármely olyan minőségében, amikor az Alapítványt képviseli alkohol vagy bármely tudatmódosító szer befolyása alatt állni;
  4. az Alapítvány számítógépeit vagy más eszközét arra használni, hogy azokon káros vagy illetlen tartalmat (pl. pornográfia, erőszakot tartalmazó képek, videók stb.) nézzen, töltsön le, hozzon létre vagy osszon meg másokkal.

A Magatartási Szabályzat áthágása, és minden olyan jellegű viselkedés, amely a jelen szabályzatban foglaltakkal ellentétes, kivizsgálásra kerül, és munkavégzéssel összefűgésben fegyelmi intézkedést, illetve abban a nem várt esetben, ha bármely munkatárssal szemben jogerősen megállapításra kerül a bűncselekmény elkövetése, a szerződés felbontását vonja maga után. Ha bármely munkatárssal szemben abúzus elkövetése miatt eljárás indul, az ügyvezetőnek jogában áll mérlegelni, hogy ez a szerződéses viszony fenntartását lehetetlenné tévő bizalomvesztésnek minősül-e, és amennyiben igen, a jogszerűség keretei között kezdeményezni a szerződésbontást.

A Magatartási Szabályzatot aláíró minden személy a következőképpen nyilatkozik:

“ A KézenFogva Alapítvány Magatartási Szabályzatát megértettem és elfogadom. Tudomásul veszem, hogy a KézenFogva Alapítvány a benne foglaltak mindenkori betartását várja el tőlem. Elfogadom, hogy a Magatartási Szabályzatban foglaltak megsértése az Alapítvány részéről jogi lépéseket von maga után.

Bűntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy büntetlen előéletű vagyok, bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztés büntetésre nem ítélték, nem állok foglalkozástól jogerősen eltiltás hatálya alatt, nem állok közügyektől eltiltás hatálya alatt, illetőleg a büntetett előlélethez fűződő hátrányos következmények hatálya alatt sem állok.

Kijelentem, hogy a szerződéses jogviszony létesítésével és fenntartásával összefűgésben a KézenFogva Alapítvány tudomására hozott személyemre vonatkozó minden adat a valóságnak megfelel.”

VII. Felkészítés

Kiemelten fontos számunkra, hogy minden olyan személy, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el, értse és magáénak érezze a fogyatékos emberek védelmével kapcsolatos elveket, felismerje az abúzus jeleit, és abúzus vagy annak gyanúja esetén tudja, hogyan cselekedjen.

Annak érdekében, hogy a munkatársakat segítsük a fogyatékos emberek védelmével kapcsolatos feladataik és kötelezettségeik ellátásában, a következő felkészítést biztosítjuk számukra kötelező jelleggel:

- Minden új munkatárs (munkavállaló, önkéntes, gyakornok, külső szakértő és szaktanácsadó stb.) részletes ismertetést kap a jelen szabályzatról mielőtt az Alapítványnál tevékenységüket megkezdik. Ezt az ismertetést vagy a közvetlen felettesük tartja számukra (munkavállalók, önkéntesek és gyakornokok esetében) vagy az ügyvezető (külső szakértők és szaktanácsadók esetében). Az új munkatársak az ismertetést követően aláírnak egy nyilatkozatot arról, hogy az ismertetést megkapták.
- Jelen protokoll bevezetéséhez kapcsolódóan felkészítést, illetve minden évben ismétlő felkészítést kapnak azok a munkatársak (munkavállalók, önkéntesek, gyakornokok, külső

szakértők és szaktanácsadók stb.), akik több mint egy éve megszakítás nélkül dolgoznak az Alapítványnak. Mindkét típusú felkészítést az ügyvezető által kijelölt személy (lehetőség szerint a területhez kapcsolódó szakember pl. jogász vagy pszichológus) tartja számukra, és a részvétel dokumentálása jelenléti ív aláírásával történik. Azok a külső szakértők és szaktanácsadók, akik időről-időre újra bevonásra kerülnek – jellemzően projekteken való közreműködésre – az ismétlődő felkészítést az ügyvezetőtől kapják szerződésük aláírásakor. A felkészítést követően aláírják egy nyilatkozatot arról, hogy a felkészítést megkapták.

- Azoknak a munkatársaknak, akik rendszeres ügyfélkapcsolatot tartanak, rendszeres szupervíziós lehetőséget biztosít az Alapítvány.
- Minden olyan személy részére, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el, hozzáférést biztosítunk a jelen szabályzathoz elektronikus és nyomtatott formában is.
- A jelen szabályzatunk nyilvánosan is elérhető az Alapítvány hivatalos weboldalán magyarul, angolul, és könnyen érthető verzióban is. A KézenFogva Alapítvány kész megosztani a szabályzatot minden olyan szervezettel vagy egyénnel, aki igényt tart rá.

VIII. Az együttműködő szervezetek, partnerek szerepe

A KézenFogva Alapítvány széles körben működik együtt más szervezetekkel: állami szervekkel/szervezetekkel, nemzeti és nemzetközi non-profit szervezetekkel, támogató/donor szervezetekkel, vállalkozásokkal, beszállítókkal stb. Minden szerződő félnek el kell fogadnia a jelen szabályzatban lefektetett alapelveket, és minden szerződésnek, amely az Alapítvány és partnerei között jön létre, tartalmaznia kell az erre vonatkozó kölcsönös elköteleződésük elismerését.

A KézenFogva Alapítvány és partnerei kölcsönösen támogatják egymást a fogyatékos emberek védelmével kapcsolatban az által, hogy szükség esetén megosztják egymással az ezzel kapcsolatos tudást, jó gyakorlatokat, és forrásokat is.

A KézenFogva Alapítvány kiemelten figyel a több szervezettel közösen létrehozott projekteken részt vevő fogyatékos emberek biztonságának biztosítására.

IX. Képmások, hang- és videó felvételek nyilvánossá tétele, adatvédelem, személyiségi jogok védelme, kommunikáció, online biztonság

Az Alapítvány ügyfeleiről/kedvezményezettjeiről (fogyatékos felnőttek és gyerekek) képmások, hang- és videó felvételek csak a következő szabályok betartásával készíthetők. Ezek a szabályok összhangban vannak az Alapítvány „Irányelvek a fénykép elkészítéséhez és felhasználásához” elnevezésű szabályzatával:

1. Az Alapítvány ügyfeleitől/kedvezményezettjeitől (gyermek esetében a szülőktől/gondviselőktől és gondnokság alatt álló személy esetében a gondnoktól is) mindig engedélyt kell kérni (lehetőleg írásban) mielőtt róluk képmást, hangfelvételt vagy videó felvételt készítünk, és mielőtt ezeket az Alapítvány különböző hivatalos online felületein (pl. honlap, Facebook oldal, youtube csatorna, hírlevél) vagy egyéb felületen (pl. sajtóközleményben) közzé tesszük. A hozzájárulás bármikor visszavonható. Az Alapítvány erre vonatkozó nyilatkozat mintával rendelkezik. A fénykép személyes adatnak minősül

ezért azt az Alapítvány 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról rendelkezéseinek megfelelően kezeli. Az Alapítvány adatkezelési szabályzatot készít programjai adatkezelési sajátosságaihoz igazodóan, és amely területen a jogszabály előírja, bejelentkezett az Adatvédelmi Nyilvántartásba. Az Alapítvány az érintetteket tájékoztatja az adatkezeléssel kapcsolatos jogairól és a jogorvoslati lehetőségekről. A nemleges választ tiszteletben kell tartani. Személyes adat kizárólag meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie az adatkezelés céljának, az adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie. A személyes adatok bizalmas kezelésére vonatkozó szabályok alá tartozik minden dokumentum, így minden nyilatkozat és a Bejelentési lap is.

2. Az Alapítvány ügyfeleit/kedvezményezettjeit a képmás, hang- vagy videó felvétel készítése előtt tájékoztatni kell arról, hogy miért készülnek ezek a felvételek, hogyan, mikor és hol tervezzük ezeket közzé tenni (pl. honlap, Facebook oldal, youtube csatorna, hírlevél, sajtóközlemény).
3. Az Alapítvány ügyfeleiről/kedvezményezettjeiről készült képmás, hang- vagy videó felvétel készítése előtt mindig meg kell győződni arról, hogy ezek közzé tétele semmilyen tekintetben nem gyakorol kedvezőtlen hatást, illetve nem jelent veszélyt vagy kockázatot rájuk vagy a családjukra nézve. Amennyiben az érintett kiskorú, vagy gondnokság alatt áll a törvényes képviselő hozzájárulását minden esetben be kell szerezni.
4. Mindig figyelemmel kell lenni arra, hogy az Alapítvány ügyfeleiről/kedvezményezettjeiről készült képmások, hang- vagy videó felvételek nem sérthetik a méltóságukat (pl. megfelelő öltözet és megjelenés biztosítása) vagy a személyiségi jogukat.
5. A felvételeken megjelenő személyek személyes adatait bizalmasan kell kezelni, és biztosítani, hogy a felvételeken feltüntetett adatok alapján a személyek ne legyenek beazonosíthatóak, kivéve, ha ahhoz az érintett kifejezett hozzájárulását adja. Adatkezelők rendelkezésére bocsátott rögzített személyes adatot (fényképet, videót, hangfelvételt) csak meghatározott célból kezelik, az adatkezelési szabályzatnak megfelelően.
6. A felvételek biztonságos tárolását biztosítani kell annak érdekében, hogy illetéktelen személy ne férhessen hozzájuk.
7. A felvételeken megjelenő személyeknek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a felvételekkel, és azok közzétételével kapcsolatos aggályaikat jelezhessék akár a közzétételt követően is. Súlyos és megalapozott aggály esetén (pl. a felvételek nyilvánossá tétele súlyos negatív hatást gyakorolt a személyre) a felvételeket – ahol lehetséges - el kell távolítani az Alapítvány hivatalos online felületeiről (pl. honlap, Facebook oldal, youtube csatorna) és azokat nem lehet más felületen sem nyilvánosságra hozni. Az érintett kérésére minden esetben el kell távolítani a felvételt.

Online biztonság

Az Alapítvány ügyfeleit/kedvezményezettjeit (fogyatékos felnőtteket és gyerekeket) arra ösztönözzük, hogy az internetet és a közösségi média különböző eszközeit biztonságos módon használják. Az Alapítvány hivatalos, nyílt kommunikációs felületein (pl. Facebook oldal, Facebook csoportok youtube csatorna) a kommunikációt ellenőrizzük, és figyelünk a résztvevők biztonságára.

A munkatársak a közösségi oldalakon a munkájukkal összefüggésben akkor vehetik fel a kapcsolatot gyerekekkel, ha az adott program kifejezetten közösségi média alapú (Pl. KézenFogva Ballagunk). Ebben az esetben ez az adott programra vonatkozó szigorú adatvédelmi szabályok betartása mellett valósulhat meg (pl. kiskorú bevonása a programba csak a törvényes képviselője jóváhagyásával történhet). Alapítványunk nem tart fenn gyermekek számára elektronikus

felületen közvetlen kapcsolat felvételt biztosító szolgáltatást (pl. chat). A fogyatékos gyerekekkel, mint célcsoporttal, a közösségi médián keresztül nem történik kapcsolatfelvétel, bevonásuk az egyes szolgáltatásokba (pl. családterápia, jogsegély szolgálat) vagy programokba, a szolgáltatások/programok protokolljainak megfelelően valósulhat meg.

Hírleveleinkben és körleveleinkben a személyes e-mail címeket elrejtjük, nem jelenítjük meg. Az online adatbázisunk védett annak érdekében, hogy illetéktelen személy ne férhessen hozzá az adatokhoz.

X. Bejelentési protokoll és esetkezelés

A KézenFogva Alapítvány kijelenti, hogy minden olyan esetet vagy gyanút, amely az Alapítvány ügyfelei/kedvezményezettjei (fogyatékos felnőttek és gyerekek) jóllétének és biztonságának veszélyeztetésével kapcsolatos, mindig ki kell vizsgálni, és az ügyben haladéktalanul intézkedni kell.

A fogyatékos emberek védelmével kapcsolatos minden információt bizalmasan kell kezelni. Az információkat csak a legszükségesebb személyekkel lehet megosztani (ez magában foglalja az ügyvezetőt, és magában foglalhatja a releváns munkacsoport/projekt/szakterület vezetőit, a releváns hatóságokat, és az érintett fogyatékos személy szüleit/gondviselőit vagy gondnokát) az érintett személy tudomásával.

Ha bármely olyan személy, aki bármilyen minőségben, bármilyen szerződés (munka-, vállalkozói, megbízási, önkéntes, gyakornoki szerződés stb.) keretében az Alapítványnak dolgozik, vagy az Alapítvány nevében jár el szemtanúja az Alapítvány ügyfeleivel/kedvezményezettjeivel szemben elkövetett abúzusnak, elhanyagolásnak, kihasználásnak vagy rossz bánásmódnak, vagy ezek megtörténtét gyanítja, vagy az Alapítvány bármely ügyfele/kedvezményezettje ilyen esetről számol be neki, haladéktalanul a következőket kell tennie:

- jelenteni az esetet a releváns munkacsoport/projekt/szakterület vezetőjének és az ügyvezetőnek (lehetőség szerint szóban és írásban egyaránt, de írásban kötelező jelleggel);
- a jelentést megfelelően dokumentálni kell;
- az írásos jelentésnek tartalmaznia kell a jelentést tevő adatait (név, cím, elérhetőségek, pozíció megnevezése), az abúzusban érintett ügyfél/kedvezményezett adatait (név, cím, elérhetőségek, az Alapítvány projektjének vagy szolgáltatásának a megnevezése, amelyben az ügyfél/kedvezményezett részt vesz), és az abúzus mibenlétének leírását (gyanított vagy szemtanúként látott eset, dátuma, időpontja, helye, az esetben érintett és közreműködő személyek, az eset pontos leírása, az esetet jelentő személy intézkedései az esettel kapcsolatban) – lásd a protokoll 1. számú melléklete: „Bejelentési lap”;
- a Bejelentési lapban szereplő személyes adatokat bizalmasan kezelni a Magyarországon érvényben lévő adatkezelési előírásoknak megfelelően;
- a Bejelentési lapot az esetről való értesülést követően 24 órán belül eljuttatni a KézenFogva Alapítvány ügyvezetőjének papír alapon vagy e-mailben.

Ha az abúzusról szóló elsődleges jelentés az Alapítvány egyik ügyfelétől/kedvezményezettjétől származik, a beszámoló először halló személy (az Alapítvány munkatársa) a következőképpen kell, hogy eljárjon az ügyféllel/kedvezményezettel szemben:

- figyelmesen hallgassa őt végig, és fogadja el, amit hall anélkül, hogy túl nagy nyomást helyezne a személyre annak érdekében, hogy minél több részletet megtudjon tőle;
- biztosítsa a személyt, hogy jól döntött, hogy megosztotta vele az információt;
- tájékoztassa a személyt arról, hogy ez az információ nem maradhat teljes titokban, meg kell osztani az illetékes személyekkel is;
- tájékoztassa a személyt arról, hogy mik lesznek a következő lépések az esettel kapcsolatban;

- azonnali helyzetfelmérés és kockázatelemzés után tegyen meg mindent annak érdekében, hogy az érintett ügyfél/kedvezményezett biztonságba kerüljön;
- dokumentálja a beszámolót haladéktalanul és tegyen jelentést a releváns munkacsoport/projekt/szakterület vezetőjének és az ügyvezetőnek.

A jelentés tudomására jutásakor az ügyvezető 72 órán belül

- gondosan értékeli a kapott információt, és ha szükséges, további információkat gyűjt az eset tisztázására, amelybe bevonhatja a releváns munkatársakat is szükség esetén;
- fókuszcsoportot hív össze annak kivizsgálására, hogy milyen intézkedések megtétele szükséges, milyen szakemberek (jogász, pszichológus, pszichiáter, orvos), külső szervezetek bevonása vagy hivatalos eljárás megindítására van szükség;
- tanáccsal és információval látja el az esetben érintetteket;
- kockázatelemzést végez és biztosítja az érintett ügyfél/kedvezményezett biztonságát;
- megvizsgálja, hogy fennáll-e bűncselekmény elkövetésnek valószínűsége;
- haladéktalanul értesíti a megfelelő személyeket: az érintett ügyfél/kedvezményezett szüleit/gondviselőit/gondnokát, a rendőrséget és a releváns hatóságokat (ha szükséges);
- fegyelmi eljárást vagy egyéb olyan intézkedést indít, amely a körülményeknek a legjobban megfelel;
- megvizsgálja, hogy szükséges-e valamely szervezeti szabályzat módosítása, vagy a munkatársak további felkészítése annak érdekében, hogy hasonló eset ne következhesse be a jövőben.

Amennyiben a sérelem okozásával összefüggésbe hozható személy maga az ügyvezető, akkor a jelen protokollban leírt feladat- és felelősségkörét a kuratórium elnöke veszi át.

Ha a sérelem okozásával összefüggésbe hozható személy (az ártatlanság vélelmét tiszteletben tartjuk) munkaszerződés keretében az Alapítványnak dolgozik, a munkáltatói jogokat gyakorló személy minden esetben megvizsgálja, hogy milyen munkajogi intézkedések megtételére kerülhet sor: fegyelmi eljárás kezdeményezése, munkaviszony megszüntetése, munkavégzés alóli felmentés stb.

A felmentés nem jelenti a bűnösség vélelmezését, hanem inkább mindegyik fél biztonságát hivatott szolgálni arra az időre, amíg a vizsgálat folyik.

Adódhatnak olyan helyzetek, amikor egyértelműen nem lehet eldönteni, hogy a felmondás joga jogszerűen gyakorolható-e. Ilyen például, amikor a munkáltató arról értesül, hogy munkavállalóját bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják.

A munkáltató felmondását köteles megindokolni, mely a munkavállalónak a munkaviszonnyal kapcsolatos magatartásával, képességével, vagy a munkáltató működésével összefüggő ok lehet (Mt.). A jogviszony azonnali hatállyal is megszüntethető, ha a másik fél a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi, vagy egyébként olyan magatartást tanúsít, mely a jogviszony fenntartását lehetetlenné teszi. Ez utóbbi eset bírhat relevanciával akkor, ha a munkáltató arról értesül, hogy a munkavállaló bűncselekményt követett el. Ilyenkor a munkaadó munkavállalóba vetett bizalma alappal rendülhet meg, ráadásul egy hátrányos ítélet folytán akár évekig is távol maradhat a munkavállaló.

Nem egyértelmű a helyzet megítélése akkor, amikor pusztán a gyanú felmerüléséről és a büntetőeljárás megindításáról szerez tudomást a munkaadó. A bírósági gyakorlat már régóta követi azt az elvet, mely szerint bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja szigorúan körülhatárolt feltételek fennállása esetén megalapozhatja a munkaviszony azonnali hatályú felmondással történő megszüntetését.

Ebből eredően, mindig az adott eset alapos áttekintése után dönthető el, hogy a szóban forgó bűncselekmény elkövetésének gyanúja milyen hatással van a munkavállaló megítélésére.

E körben jelentőséggel bír, hogy a munkavállaló milyen munkakört tölt be, valamint hogy a felmerülő bűncselekmény összefüggésben áll-e a munkaviszonyával, az abból fakadó feladatokkal.

Amennyiben a körülményekre tekintettel a bizalomvesztés megalapozott, a rendkívüli (azonnali hatályú) felmondás akkor lehet jogszerű. De a bizalomvesztés körülményeit mindig nagyon alaposan kell mérlegelni.

Minden olyan jelentés, amelyet jó szándék vezérel, elnyeri az Alapítvány támogatását, de a szándékosan rosszhiszeműen tett jelentések következménye lehet fegyelmi eljárás.

XI. Ellenőrzés és értékelés

Jelen szabályzat bevezetésének a következő lépései vannak:

1. A szabályzat integrálása az Alapítvány már meglévő rendszerébe (stratégiai tervezés, munkaerő kiválasztás, működtetés, Szervezeti és Működési Szabályzat stb.) és folyamataiba.
2. Minden olyan személy felkészítése, akire vonatkozik a szabályzat.
3. Az Alapítvánnyal együttműködő szervezetek, és partnerek tájékoztatása a szabályzatban lefektetett alapelvekről, amelyek a továbbiakban a közös munka alapját képezik.

A szabályzat bevezetését követően évente ellenőrizzük és értékeljük, hogyan kerül alkalmazásra a szabályzat az Alapítvány mindennapi működésében, és milyen hatással van a szervezetünkre, az ügyfeleinkre/kedvezményezettjeinkre, és a külső környezetünkre (partnereinkre).

Az ellenőrzési és értékelési tevékenység fókuszpontjai:

1. A szabályzat alkalmazása tekintetében:
  - A biztonsági elemeket tartalmazó munkaerő kiválasztás szabályait betartjuk-e;
  - A Magatartási Szabályzatot mindenki aláírja-e, aki annak hatálya alá tartozik;
  - A felkészítést mindenki megkapja-e, aki számára ez kötelező;
  - Az Alapítvány partnereit tájékoztattuk-e a fogyatékos emberek védelmének alapelveiről, és ezek érvényesülnek-e a közös munkában;
  - A képmások, hang- és videó felvételek készítésének szabályait, az adatvédelem és személyiségi jogok védelmének szabályait, a kommunikációs és online biztonságra vonatkozó előírásokat betartjuk-e;
  - A bejelentési protokoll és az esetkezelés előírásait betartjuk-e, minden abúzzsal kapcsolatos esetet vagy gyanút jelentettünk és dokumentáltunk-e;
  - Az ellenőrzési rend kialakult-e és alkalmazzuk-e.
2. A szabályzat hatása tekintetében:
  - A szabályzat hatása az Alapítvány munkatársaira, a szervezetre
  - A szabályzat hatása az Alapítvány ügyfeleire/kedvezményezettjei
  - A szabályzat hatása az Alapítvány külső környezetére (partnereire)

A hatásvizsgálat a következő területeket érintő kérdések megválaszolásával történik:

- A szabályzat hatása a mindennapi munkára, életre, vagy az Alapítvánnyal való együttműködésre;
- A szabályzat kialakításában, bevezetésében, és alkalmazásában való részvétel;
- A szabályzat ismerete;
- A szabályzat előírásainak magabiztos alkalmazása;
- A kapott felkészítés minősége;
- A szabályzat bevezetése óta bekövetkezett/érezékelte változások;
- Az abúzzsra vonatkozó bejelentésekkel kapcsolatos motiváció.

Az ügyvezető felelős a szabályzat bevezetéséért, az ellenőrzési és értékelési tevékenységek végrehajtásáért, és a szabályzat felülvizsgálatáért, de minden olyan személy, aki a szabályzat hatálya alá tartozik (munkavállalók, önkéntesek, gyakornokok, külső szakértők és szaktanácsadók, ügyfelek/kedvezményezettek, partnerek stb.) bevonhatóak ezekbe a tevékenységekbe.

Az ellenőrzési és értékelési tevékenységet évente, a szabályzat felülvizsgálatát, és ha szükséges módosítását, pedig 3 évente kell végrehajtani.

Az ellenőrzési és értékelési tevékenység eredményeit egy belső audit beszámolóban foglaljuk össze, amelyet az Alapítvány kuratóriuma hagyhat jóvá.

Jogszabályok:

2007. évi XCII. törvény a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (Fot.)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2012/29/EU IRÁNYELVE (2012. október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról (Be.)

Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.)

2013. évi CLV. törvény a támogatott döntéshozatalról

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról (Ebktv.)

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.)

2011. évi CXI. törvény az alapvető jogok biztosáról

2013. évi CLXV. törvény a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szocvtv.)

14/2012. (VII. 30.) Korm. rendelet az Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központról

A bűncselekmények áldozatainak segítségéről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013.(X.24.) Korm. rendelet (Sznyr.)

A Munka Törvénykönyve 2012. évi I. tv. (Mt.)

2/2013. (I. 31.) ORFK utasítás a rendőrség áldozatsegítő feladatairól